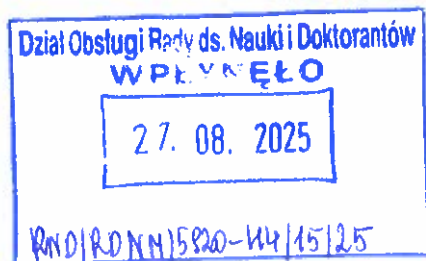

Akceptuję
H. J.

Pomorski Uniwersytet Medyczny
w Szczecinie

**ZAKŁAD PROPEDEUTYKI CHOROÓB WEWNĘTRZNYCH I NADCIŚNIENIA
TĘTNICZEGO PUM**

Kierownik: **prof. dr hab. n. med. Krystyna Widecka**
71 – 252 Szczecin ul. Unii Lubelskiej 1
tel. (091) 425 35 29, fax. (091) 425 35 52

Szczecin 25.08.2025

Recenzja osiągnięć dr n. med. Bartosza Symonidesa

w związku z postępowaniem w sprawie nadania

stopnia doktora habilitowanego

w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki
medyczne.

Przedstawioną poniżej ocenę przeprowadzono na podstawie dostarczonych recenzentowi w wersji elektronicznej następujących materiałów (1) wniosku przewodniego (2) autoreferatu, (3) wykazu opublikowanych przez Habilitanta prac naukowych 4) kopii dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora, 5) analizy bibliometrycznej sporządzonej przez Bibliotekę Uczelnianą WUM.

Ocena formalna

Przesłane materiały zostały przygotowane prawidłowo i według mojej oceny spełniają wymogi formalne określone w art.219 ,Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018 r (z późn. zm) w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Ocena merytoryczna

1. Przedstawienie podstawowych danych o kandydacie

Dr med. Bartosz Symonides ukończył studia medyczne na I Wydziale Lekarskim, Akademii Medycznej w Warszawie (obecnie Warszawski Uniwersytet Medyczny) w roku 1993 otrzymując Dyplom lekarza z wyróżnieniem, a następnie odbył staż podyplomowy w Centralnym Szpitalu Klinicznym Akademii Medycznej w Warszawie.

Od 1994 roku jest zatrudniony w Katedrze i Klinice Chorób Wewnętrznych, Nadciśnienia Tętniczego i Angiologii WUM na stanowisku asystenta, a od 2001 roku na stanowisku adiunkta. Należy podkreślić, że podczas całego przebiegu aktywności naukowej i zawodowej Kandydat był związany z tą Kliniką przechodząc w niej kolejne szczeble rozwoju naukowego i zawodowego. Pnąc się po szczeblach rozwoju zawodowego dr Bartosz Symonides w roku 2000 uzyskał dyplom specjalisty w zakresie chorób wewnętrznych, w 2005 tytuł specjalisty w dziedzinie kardiologia, w 2006 tytuł specjalisty w dziedzinie hipertensjologia i w 2011 tytuł specjalisty w dziedzinie angiologia.

W roku 2000 uzyskał stopień dra n. med. medycznych w zakresie medycyny na podstawie rozprawy doktorskiej pod tytułem „*Zastosowanie angioplastyki oraz rekonstrukcji chirurgicznej w leczeniu chorych z nadciśnieniem naczyniowo-nerkowym*” nadanym uchwałą Rady I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. n. med. Andrzej Januszewicz.

Ocena osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Jako osiągnięcie naukowe, dr n. med. Bartosz Symonides wskazał wyniki badań, wydanych w cyklu „jednotematycznych publikacji”, któremu nadał tytuł: „*Nadciśnienie tętnicze u chorych ze schyłkową niewydolnością nerek leczonych nerkozastępczo*” Cykl ten składa się z 3 artykułów oryginalnych i 2 poglądowych, które ukazały się w czasopismach międzynarodowych ze współczynnikiem IF o łącznej wartości 16,200 (MEiN= 530).

W 5 artykułach powyższego cyklu dr n. med. Bartosz Symonides jest pierwszym autorem. Jego wkład w przygotowanie publikacji oszacowano na 70-75%. We wszystkich pracach Habilitant miał wiodący lub znaczący wkład w opracowaniu założeń badania, zbieraniu danych, przeprowadzeniu analizy, interpretacji wyników i przygotowaniu manuskryptu.

Powyższy cykl publikacji jest spójny tematycznie, a umiejętnie dobrany jego tytuł dobrze charakteryzuje zgrupowane prace, przedstawione jako dzieło habilitacyjne. Warto podkreślić, że zainteresowania Habilitanta są nie tylko jednotematyczne, ale także bardzo

ważne z punktu widzenia praktycznego, ponieważ dotyczą nadciśnienia tętniczego opornego u chorych ze schyłkową niewydolnością nerek. Niewątpliwie prowadzone przez dr n. med. Bartosza Symonidesa prace badawcze pozwoliły na uzyskanie pionierskich implikacji praktycznych.

Głównym celem naukowym cyklu, wchodzącego w skład rozprawy habilitacyjnej, była ocena częstości występowania, charakterystyki klinicznej i skuteczności leczenia opornego nadciśnienia tętniczego w dużej populacji pacjentów ze schyłkową niewydolnością nerek.

W piśmiennictwie dość dobrze udokumentowano, że nadciśnienie tętnicze u pacjentów z przewlekłą chorobą nerek jest niezależnym czynnikiem ryzyka chorób sercowo-naczyniowych, progresji do schyłkowej niewydolności nerek i śmiertelności. Częstość tej choroby w populacji pacjentów ze schyłkową niewydolnością nerek leczonych nerkozastępczo ocenia się na ponad 90%. Jednak, co należy podkreślić, dotychczasowe badania były prowadzone w wyselekcjonowanych grupach chorych z zastosowaniem zróżnicowanych kryteriów. Warunki takie w pełni nie odzwierciedlają problemów spotykanych w codziennej praktyce klinicznej. Niewątpliwie w populacji dializowanych pacjentów ze schyłkową niewydolnością nerek należy przeprowadzić badania na większej grupie pacjentów, ponownie przeanalizować definicję opornego nadciśnienia tętniczego i ustalić jego związek zarówno z subklinicznymi, jak i klinicznymi punktami końcowymi.

Biorąc pod uwagę powyższe aktywność naukowa, którego podjął się Kandydat są niezwykle istotne z punktu widzenia naukowego i praktycznego.

W pierwszym artykule oryginalnym opublikowanym w **J Clin Med. 2023 IF: 3.00, MEiN: 140 pkt pt.** *"Apparently Resistant Hypertension in Polish Hemodialyzed Population: Prevalence and Risk Factors"* Habilitant analizował bazę danych największego dostawcy hemodializy w Polsce, obejmującej 5879 pacjentów, w której ocenił częstość występowania i charakterystykę pozornie opornego na leczenie nadciśnienia tętniczego. Na podstawie powyższej analizy dr Bartosz Symonides dowiódł, że w rzeczywistości aż 40% pacjentów leczonych hemodializą może mieć pozornie oporne nadciśnienie tętnicze (aTRH). Przyczyna tego jest wieloczynnikowa, ale raczej czynniki związane są z pacjentem niż z dializą. Jednak jak słusznie podkreśla Habilitant różne definicje aTRH, stosowane w opublikowanych projektach naukowych, uniemożliwiają porównania między badaniami.

Nowatorski charakter badania polegał na przeprowadzeniu analizy dużej kohorty i

zastosowaniu 2 niezależnych kryteriów rozpoznania aTRH. Opublikowana praca była cytowana w światowym piśmiennictwie.

W drugiej z cyklu publikacji pt. „*Real- Word Treatment of Hypertension on Hemodialyses Data from a Large Polish Database*. **Kidney Blood Press Res. 2024 (IF: 2.300, MEiN: 70 pkt)** z bazy danych pacjentów hemodializowanych wybrano pacjentów leczonych co najmniej trzema lekami hipotensyjnymi. Następnie porównano cechy kliniczne kontrolę ciśnienia tętniczego, wskaźniki bezpieczeństwa oraz wskaźniki skuteczności hemodializy u tych co stosowali leki z grupy blokerów układu renina-angiotensyna (RASB) z grupą nie stosującą RASB.

Nowatorski charakter badania polegał na porównaniu schematów leczenia wielolekowego w dużej kohorcie chorych ze schyłkową niewydolnością nerek, dializowanych według tego samego protokołu.

Warto podkreślić, że było to największe badanie w Europie oceniające bezpieczeństwo stosowania RASB u hemodializowanych chorych z zachowaną diurezą.

Trzeci oryginalny artykuł pt. „*Cardiovascular disease in waitlisted hemodialyzed patients*” opublikowano w roku 2024 w **Renal Failure (IF: 3,100 MNiSW 40)**. Celem tego badania było określenie częstości występowania czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych, jawnej choroby sercowo-naczyniowej oraz parametrów hemodializy u pacjentów hemodializowanych znajdujących się na liści do przeszczepienia nerek w porównaniu z chorymi zdyskwalifikowanymi od przeszczepu. Na podstawie uzyskanej analizy wysunięto wniosek, że pacjenci z listy oczekujących są znacznie zdrowszą populacją, z mniejszą liczbą chorób współistniejących. Leczenie nadciśnienia tętniczego u chorych z listy oczekujących na przeszczepienie nerki jest niedostateczne, co może być związane ze zbyt niską liczbą stosowanych preparatów hipotensyjnych.

Dwa kolejne artykuły cyklu to prace przeglądowe opublikowane w czasopismach z listy filadelfijskiej (**Nephrology Dialysis Transplantation 2023 IF 4,800 MEiN 140 i Journal of Clinical Medicine 2025 IF 3,00 MNiSW 140**). Powyższe artykuły systematyzują dotychczasową wiedzę i omawiają badania dotyczące oporności na leczenie hipotensyjne pacjentów ze schyłkową niewydolnością nerek.

Podsumowując osiągnięcie naukowe dr Bartosza Symonidesa pt. „*Nadciśnienie tętnicze u chorych ze schyłkową niewydolnością nerek leczonych nerkozastępczo*” spełniają wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

W mojej ocenie dużą zaletą recenzowanego osiągnięcia habilitacyjnego są walory praktyczne. W przedstawionym cyklu prac zwrócono uwagę na znaczenie nadciśnienia tętniczego u chorych ze schyłkową niewydolnością nerek. Wykazano wieloczynnikowy charakter oporności nadciśnienia tętniczego na leczenie hipotensyjne i wpływ czynników związanych z pacjentem, a nie z parametrami hemodializy. Przeprowadzone badania dostarczają nowej wiedzy, dotyczącej bezpieczeństwa stosowania leków hamujących układ renina-angiotensyna u badanych chorych. Kandydat słusznie wykazał się dużą ostrożnością interpretując badania ze względu na trudności metodologiczne dotyczące oceny nadciśnienia tętniczego u chorych leczonych nerkozastępczo. Rozprawa habilitacyjna świadczy o zdolności Kandydata do prowadzenia badań naukowych, bardzo dobrej znajomości warsztatu klinicznego oraz umiejętności współpracy w zespole badawczym.

Ocena aktywności naukowej

Analiza bibliometryczna

Według analizy bibliometrycznej sporządzonej przez Bibliotekę Główną Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (WUM) dorobek naukowy dr Bartosza Symonidesa obejmuje : 33 artykuły oryginalne pełnotekstowe, w tym 25 prac w czasopismach z IF (2 przed doktoratem IF 4,313 oraz 23 po doktoracie IF 55,071), 1 opis przypadku, 10 prac poglądowych, w tym 5 prac w czasopismach z IF (IF 19,198); 19 rozdziałów w podręcznikach krajowych, 1 publikacja pełnotekstowa w suplemencie czasopisma z IF 1,854. Łączny IF publikacji oryginalnych pełnotekstowych, opisów przypadków i prac poglądowych wynosi 78,582 Łączna liczba punktów MNiSW to 2075.

Liczba cytowań z bazy Web of Science (bez autocytowań) wynosiła **297**, Index Hirscha **12**.

Oceniając dorobek naukowy bibliometrycznie należy stwierdzić, że dotychczasowa działalność naukowa dr med. Bartosza Symonidesa w pełni uzasadnia ubieganie się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Analiza merytoryczna

Należy podkreślić, że oprócz 5 publikacji wykazanych jako osiągnięcie habilitacyjne, dr n. med. Bartosz Symonides jest współautorem wielu innych ważnych projektów naukowych prowadzonych w ramach współpracy z ośrodkami zagranicznymi jak i krajowymi.

Ważne zagadnienia będące przedmiotem badań Habilitanta to: 1) hormonalne przyczyny zaburzeń dobowego profilu ciśnienia tętniczego u chorych z nadciśnieniem tętniczym

pierwotnym, 2) guz chromochłonny, 3) patogeneza, diagnostyka i leczenie zwężenia tętnicy nerkowej, 4) kryteria rozpoznawania nadciśnienia tętniczego u 18-latków, 5) analiza badania NATPOL 2011, 6) aspekty psychologiczne nadciśnienia tętniczego, 7) układ współczulny u chorych z nadciśnieniem tętniczym, 8) analiza post-hoc badania SPRINT, 9) analiza baz danych Narodowego Funduszu Zdrowia, 10) Szacowanie dobowego wydalania sodu i potasu w moczu na podstawie pojedynczej próbki.

Na szczególne wyróżnienie zasługują projekty naukowe Dr Bartosz Symonides dotyczące guza chromochłonnego. Badania dotyczące powyższego zagadnienia Kandydat prowadził we współpracy z Kliniką Nefrologii i Nadciśnienia Uniwersytetu we Freiburgu i Kliniką Nadciśnienia Tętniczego Instytutu Kardiologii w Warszawie był głównym wykonawcą projektu KBN, którego celem była ocena częstości mutacji protoonkogenu RET u pacjentów z pheochromocytoma. W opublikowanej pracy oryginalnej w *Journal of Hypertension* 2000 wykazano, że częstość mutacji protoonkogenu RET wynosi 7,8%.

Kolejne ważne z punktu naukowego i praktycznego widzenia publikacje Habilitanta dotyczą badań dotyczących zwężenia tętnicy nerkowej, które były finansowane w ramach 2 grantów KBN i owocowały cyklem kilku publikacji w renomowanych czasopismach. Materiał tych badań stanowił podstawę obronionego przewodu doktorskiego, którego dr Bartosz Symonides był promotorem pomocniczym.

Niezwykle interesujące z punktu widzenia naukowego i implikacjami praktycznymi były badania Habilitanta dotyczące układu współczulnego u chorych z nadciśnieniem tętniczym. W pracy opublikowanej w *Hypertension Research* 2014 wykazano, że zahamowanie aktywności chemoreceptorów kłębka szyjnego w warunkach hiperoksji powoduje krótkotrwałe zmniejszenie wartości ciśnienia tętniczego i spadek naczyniowego oporu obwodowego. Ponadto był współautorem metaanalizy oceniającej wpływ statyn na układ współczulny. W badaniu opublikowanym w *Clinical Autonomic Research* 2015 roku potwierdzono, że statyny hamują aktywność układu współczulnego w ocenie mikroneurograficznej. Na wyróżnienie zasługują badania walidujące różne, dostępne w piśmiennictwie, wzory szacujące dobowe wydalanie sodu i potasu. Dr Bartosz Symonides jest współautorem 3 artykułów oryginalnych dotyczących tego zagadnienia, opublikowanych w: *PLoS One* 2017, *J Am Soc Hypertens* 2018, *Pol. Arch. Intern Med.* 2019, *Sci Rep* 2019.

Aktywność naukową, której efektami były liczne publikacje, Habilitant prowadził we współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi.

W ramach wymienionych projektów Kandydat współpracował z naukowcami z zagranicznych ośrodków: Department of Nephrology and Hypertension, Albert Ludwigs

University, Freiburg, Niemcy oraz licznymi ośrodkami naukowymi w Polsce: Katedra i Klinika Nadciśnienia Tętniczego i Diabetologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Zakład Diagnostyki Katedry Biochemii Klinicznej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Klinika Nadciśnienia Tętniczego Instytutu Kardiologii w Warszawie, Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, Departament Analiz i Monitorowania Jakości Narodowego Funduszu Zdrowia, Państwowy Zakład Higieny, Biuro Polityki Zdrowotnej Urzędu m.st. Warszawy.

Dr. med. Bartosz Symonides odbył 3 kilkudniowe staże zagraniczne.

Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego

Dr med. Bartosz Symonides prowadzi zajęcia dydaktyczne dla studentów medycyny III, IV i VI roku oraz studiów anglojęzycznych w ramach English Division. Wieloletni opiekun Koła Naukowego „PRESSOR”. Współautor programów edukacyjnych dla lekarzy i pacjentów oraz wielu rozdziałów w monografiach i podręcznikach dotyczących nadciśnienia tętniczego. Wykładowca na licznych krajowych konferencjach naukowo-szkoleniowych dla lekarzy oraz diagnostów laboratoryjnych.

Kandydat był promotorem pomocniczym 2 przewodów doktorskich.

Promotor 3 prac licencjackich i opiekun specjalizacji z chorób wewnętrznych, kardiologii i angiologii. Za osiągnięcia dydaktyczne i naukowe nagrodzony zespołową nagrodą Rektora II stopnia.

Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe i aktywność naukową a także działalność dydaktyczną i organizatorską Habilitanta uważam, że osiągnięcia dr n. med. Bartosza Symonidesa spełniają wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt.2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Osiągnięcia naukowe Kandydata mają istotne implikacje praktyczne, są na wskroś nowatorskie, dorobek naukowy jest bardzo koherentny, świadczy o ugruntowanym, przemyślanym warsztacie naukowym i konsekwentnie realizowanej ścieżce badawczej.

Z pełnym przekonaniem przedkładam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w Warszawie **pozytywną** recenzję.

prof. dr hab. n. med. Krystyna Widecka

Szczecin, 25.08.2025

KIEROWNIK
Zakładu Propedeutyki, Chorób
Wewnętrznych i Nadciśnienia Tętniczego

prof. dr hab. n. med. Krystyna Widecka